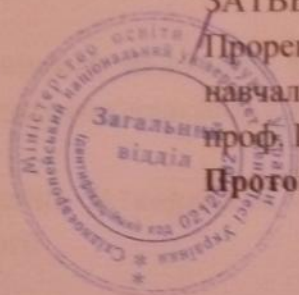

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 7 від 18.04.2017 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

Теорії соціальної стратифікації та соціальної мобільності

підготовки магістра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 054 Соціологія
освітньої програми Соціологія

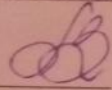
Програма навчальної дисципліни «Теорії соціальної стратифікації та соціальної мобільності» підготовки магістра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 054 Соціологія, за освітньою програмою Соціологія

Розробник: Кузьмук О. М., доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат соціологічних наук

Рецензент: Любчук В. В. старший викладач кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат соціологічних наук

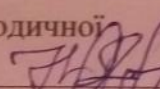
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології

протокол № 9 від 13 лютого 2018

Завідувач кафедри: (Засєкіна Л.В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 5 від 14 лютого 2018

Голова науково-методичної комісії факультету (Іванашко О.С.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
		Рік навчання 1-й
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>	054 Соціологія	Семестр 10-ий
	Соціологія	Лекції 20 год. Практичні (семінарські) 24 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: €	Магістр	Самостійна робота 96 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: екзамен

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності заочної форми навчання і представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
		Рік навчання 2-й
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>	054 Соціологія	Семестр 12-ий
	Соціологія	Лекції 12 год. Практичні (семінарські) 10 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: €	Магістр	Самостійна робота 110 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Даний курс присвячений формуванню соціального мислення, розумінню закономірностей соціальної стратифікації та соціальної мобільності в контексті історичного розвитку суспільства, формуванню уявлень про джерела виникнення та можливі шляхи розв'язання суспільних проблем. В курсі здійснюється вивчення теоретико-методологічних основ соціальної стратифікації та соціальної мобільності в структурі соціологічного знання, аналізу класичних та сучасних теорій соціальної стратифікації, соціальної нерівності та соціальної мобільності, а також ознайомлення з основними стратифікаційними тенденціями в сучасному світі та процесами соціальної стратифікації та соціальної мобільності у сучасному українському суспільстві.

У програмі представлено тематичний план лекційних та семінарських занять, теми ІНДЗ, список обов'язкової та додаткової літератури, а також порядок нарахування балів за шкалою ECTS та національною шкалою.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

— оволодіють знаннями щодо таких понять як: соціальний простір, статус, верства, страта, стратифікація, клас, класова структура, критерії стратифікації, мобільність, канали соціальної мобільності, маргінал, маргінальність, андерклас, поляризація суспільства, диференціація суспільства, міграції, індекс людського розвитку, расова дистанція;

— ознайомляться із основними соціологічними концепціями соціальної стратифікації та соціальної мобільності;

— отримують необхідні знання про основні методи соціологічного дослідження соціальної стратифікації та соціальної мобільності;

— опанують знаннями щодо адекватного сприйняття, критичного осмислення і тлумачення процесів соціальної стратифікації;

— застосовувати соціологічні знання для оцінювання конкретної життєвої ситуації, визначення соціального статусу як власного та і інших представників певного соціального оточення;

— характеризувати історичні типи стратифікації;

— зіставляти історичні стратифікаційні системи з сучасною системою стратифікації;

— визначати статусний портрет особи та соціальної групи;

— аналізувати особливості класової структури та критерії формування класів в українському суспільстві;

— характеризувати сутність та складові елементи індексу людського розвитку (ІЛР);

— відбирати індикатори для визначення класової приналежності індивіда чи соціальної групи;

— адекватно сприймати, критично осмислювати і тлумачити соціальні процеси та явища.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структуру навчальної дисципліни для денної форми навчання представлено у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Методологічні основи дослідження соціальної стратифікації та соціальної мобільності					
Тема 1. Соціальний простір та соціальна структура суспільства	8	2	2	4	
Тема 2. Методи дослідження соціальної структури	14	2	2	8	2
Тема 3. Статусна стратифікація	8		2	6	
Тема 4. Типологія соціальної стратифікації	8	2		6	
Тема 5. Динамічні аспекти соціальної стратифікації та нерівності	10		2	8	
Разом за змістовим модулем 1	48	6	8	32	2
Змістовий модуль 2. Теоретичний аналіз соціальної стратифікації та соціальної мобільності: аналіз класичних та сучасних теорій соціальної стратифікації та соціальної мобільності					
Тема 6. Класичні теорії соціальної стратифікації	12	2	2	8	
Тема 7. Система сучасних теорій соціальної стратифікації	16	2	2	10	2
Тема 8. Системи стратифікації індустріально розвинених країн Заходу: неовеберіанський підхід	14	2	2	8	2
Тема 9. Соціально-класова структура західного суспільства: сучасна неомарксистська традиція	14	2	2	8	2
Тема 10. Концепція соціального класу П. Бурдьє	10	2	2	6	
Тема 11. Соціальна стратифікація у пострадянському просторі	8		2	6	
Тема 12. Теорії	12	2	2	8	

індустріального та постіндустріального суспільства					
Тема 12. Процеси соціальної структуризації в сучасній Україні	4	2	2	10	2
Разом за змістовим модулем 2	102	14	16	64	8
Усього годин	150	20	24	96	10

Структуру навчальної дисципліни для заочної форми навчання представлено у вигляді таблиці 4.

Таблиця 4.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Методологічні основи дослідження соціальної стратифікації та соціальної мобільності					
Тема 1. Соціальний простір та соціальна структура суспільства	12	2		8	2
Тема 2. Методи дослідження соціальної структури	14	2		10	2
Тема 3. Статусна стратифікація	6			6	
Тема 4. Типологія соціальної стратифікації	14		2	10	2
Тема 5. Динамічні аспекти соціальної стратифікації та нерівності	10			10	
Разом за змістовим модулем 1	56	4	2	44	6
Змістовий модуль 2. Теоретичний аналіз соціальної стратифікації та соціальної мобільності: аналіз класичних та сучасних теорій соціальної стратифікації та соціальної мобільності					
Тема 6. Класичні теорії соціальної стратифікації	8			8	
Тема 7. Система сучасних теорій соціальної стратифікації	12			10	2
Тема 8. Системи стратифікації індустріально розвинених країн Заходу: неовеберіанський підхід	14	2	2	8	2
Тема 9. Соціально-класова	14	2	2	8	2

структура західного суспільства: сучасна неомарксистська традиція					
Тема 10. Концепція соціального класу П. Бурдьє	12	2	2	6	2
Тема 11. Соціальна стратифікація у пострадянському просторі	8			6	2
Тема 12. Теорії індустріального та постіндустріального суспільства	6			6	
Тема 12. Процеси соціальної структуризації в сучасній Україні	20	2	2	14	2
Разом за змістовим модулем 2	94	8	8	66	12
Усього годин	150	12	10	110	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Створити глосарій основних термінів.
2. Проаналізувати та типологізувати публікації у фахових журналах з соціологічних дисциплін.
3. Закріпити отримані знання з дисципліни шляхом звернення до першоджерел.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Теми ІНДЗ:

1. «Середній клас» як категорія соціально-структурного аналізу.
2. Динаміка соціальної структури в сучасних західних країнах.
3. Класи, соціальні групи та прошарки: методологія аналізу.
4. Культура бідності: основні концепції.
5. Маргінали та маргінальні групи.
6. Місце біографічного методу і методу дослідження сімейних історій у вивченні стратифікаційних процесів
7. Мода і статус. Статусні групи
8. Номенклатура як панівний клас в радянському суспільстві.
9. Об'єктивні і суб'єктивні методи дослідження соціальної стратифікації
10. Особливості соціальної структури сучасного українського суспільства.
11. Поворот до «якісної методології» і «нових методів» аналізу структурних змін в перехідному суспільстві
12. Політична еліта в стратифікаційній системі сучасної України.
13. Проблема безробіття в сучасному українському суспільстві.
14. Проблема соціальної мобільності в сучасному суспільстві.
15. Проблема формування «середнього класу» в українському суспільстві.
16. Проблеми соціальної структури в марксизмі та неомарксизмі.

17. Проблеми соціальної структури в працях П. Сорокіна.
18. Проблеми соціальної структури у представників західної соціології (Т. Парсонс, Р. Мертон, Е. Гідденс, П. Бурд'є).
19. Проблеми типології соціальних структур.
20. Радянське суспільство як особливий тип цивілізації.
21. Соціальна мобільність в радянському суспільстві.
22. Соціальна мобільність як об'єкт соціологічного аналізу.
23. Соціальна стратифікація міста.
24. Соціальна структура в суспільствах радянського типу.
25. Соціальна структура та проблема стабільності в українському суспільстві.
26. Соціальні протиріччя в сучасному українському суспільстві.
27. Соціальні протиріччя та соціальні конфлікти в сучасному суспільному розвитку.
28. Соціологічний портрет української бізнес-еліти.
29. Стратифікаційний аналіз сучасного українського суспільства: основні теоретичні та методологічні проблеми.
30. Стратифікація та расово-етнічні стосунки.
31. Теорії середніх класів.
32. Теорія «соціального простору» П. Бурд'є.
33. Теорія класів та теорія соціальної стратифікації: порівняльний аналіз методології дослідження.
34. Теорія соціальної стратифікації: основні положення та межі застосування.
35. Теорія стратифікації М. Вебера.
36. Трансформація еліт в Україні: оновлення та спадковість.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 5.

Поточний контроль (мах = 40 балів)												Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загал ьна кільк ість балів	
Модуль 1										Модуль 2	Модуль 3				
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T11	16	30	30	100
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аберкромби Н. Социологический словарь / Н. Аберкромби, С. Хилл, Б. С. Тернер.- Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1997.
2. Бекешкіна І. Е. Конфліктологічний підхід до сучасної ситуації в Україні / І. Е. Бекешкіна.- К., 1994.
3. Белых Е.Л. Социальная структура и социальные процессы в современном обществе / Е. Л. Белых, Г. П. Веркеенко.- М., 1993.
4. Бердяев Н. Философия неравенства // Н. Бердяев.- М.: ИМА-ПРЕСС, 1990.
5. Блау П. Различные точки зрения на социальную структуру и их общий знаменатель / П. Блау // Американская социологическая мысль.- М.: Изд-во Московского университета, 1994.- С.8-29.
6. Борисов В.А. Социальная мобильность в Советской России / В. А. Борисов // СоцИс.- 1994.- № 4.
7. Бородкин Ф.М. Социальная политика и социальные неравенства: проблемы и пути решения / Ф. М. Бородкин.- Новосибирск, 1990.
8. Бурдые П. Социология политики / П. Бурдые.- М., 1993.
9. Бурдые П. Практический смысл / П. Бурдые.- СПб., 2001.
10. Бурдые П. Социальное пространство и генезис «классов» // Вопросы социологии / П. Бурдые.- 1992. – Т. 1. – № 1.
11. Вебер М. Класс, статус и партия / М. Вебер // Социальная стратификация. Вып. 1.- М., 1992.
12. Вебер М. Основные понятия стратификации / М. Вебер // Кравченко А. И. Социология М. Вебера.- М., 1997.
13. Восленский М. Номенклатура. Господствующий класс Советского Союза / М. Восленский.- М.: МП «Октябрь», «Советская Россия», 1991.
14. Гидденс Э. Социология: учебник 90-х годов / Э. Гидденс.- М., 2000.
15. Гидденс Э. Стратификация и классовая структура / Э. Гидденс // Социология. Хрестоматия. Учеб. пособие / Сост. Р. А. Разин.- Ижевск: Изд-во Удм. ун-та, 1995. (СоцИс.- 1992.- № 9, 11.)
16. Голенкова З. Т. Динамика социоструктурной трансформации в России / З. Т. Голенкова // Социс. - 1999. - №10.
17. Голенкова З.Т. Британские социологи о современном среднем классе / З. Т. Голенкова, Л. М. Романенко, П. Б. Бирюков // СоцИс.- 1996.- № 10.
18. Головаха Є. Стратегія соціально-політичного розвитку України / Є. Головаха.- К., 1994.
19. Головаха Е. І. Пострадянська деінституціоналізація та становлення нових соціальних інститутів в українському суспільстві / Е. І. Головаха, Н. В. Паніна // Соціологія: теорія, методи, маркетинг.- 2001. - №4. – С. 5-22.
20. Горшков М. К. Российское общество в условиях трансформации (социологический анализ) / М. К. Горшков.- М., 2000.
21. Грабб Э. Концептуальные вопросы в изучении социального неравенства // Рубеж. Альманах социальных исследований / Э.Грабб.- 1995.- № 6-7.
22. Данишевская Г. А. «Самостоятельные работники» в Великобритании / Г. А. Данишевская // СоцИс.- 1992.- № 9.
23. Дай Т. Социализм и равенство в свете кросс-национальных исследований / Т. Дай, Г. Циглер // СоцИс.- 1991.- № 8.
24. Дилигенский Г. Г. Люди среднего класса / Г. Г. Дилигенский.- М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2002. № 6.

25. Динамика социальной структуры и общественного сознания (круглый стол) // Социс.- 1998.- №12.
26. Динамика классового и общечеловеческого. – Томск, 1989.
27. Добренъков В.И. Социология: в 3т.; Т 2: Социальная структура и стратификация / В. И. Добренъков, А. И. Кравченко.- М., 2000.
28. Добренъков В. И. Фундаментальная социология: в 15 т. Т 5: Социальная структура / В. И. Добренъков, А. И. Кравченко.– М.: ИНФРА-М, 2004.
29. Доманьский Х. Появление в Польше меритократии / Х. Доманьский // СОЦИС.- 2002. - № 6.
30. Джилас М. Новый класс // Джилас М. Лицо тоталитаризма.- М.: Новости, 1992.
31. Здравомыслов А. Г. Социология российского кризиса // А. Г. Здравомыслов.– М., 1999.
32. Заславская Т. И. О роли социальной структуры в трансформации российского общества / Т. И. Заславская // Куда идёт Россия? Власть, общество, личность.- М., 2000.
33. Заславская Т. И. Социальная структура современного российского общества / Т. И. Заславская // Общественные науки и современность.- 1997.- №2.
34. Заславская Т. И. О стратегии социального управления перестройкой / Т. И. Заславская // Иного не дано.- М.: Прогресс, 1988.
35. Иванов В. Н. Социальные технологии в современном мире / В. Н. Иванов. – М., 1996.
36. Ильин В. И. Государство и социальная стратификация советского и постсоветского обществ (1917 - 1996 г.г.) / В. И. Ильин.- Сыктывкар, 1996.
37. Ильин В. И. Социальное неравенство / В. И. Ильин.- М., 2000.
38. Качанов Ю. Л. Политическая топология: структурирование политической действительности / Ю. Л. Качанов.- М.: Ad Marginem, 1995.
39. Кларк С. Классовая структура России в переходный период / С. Кларк // Рубеж.- 1997.- №10-11.
40. Комаров М. С. Социальная стратификация и социальная структура / М. С. Комаров // Социс.- 1992.- № 7.
41. Комплексный подход к изучению социальной структуры. Источники и методы. - М., 1991.
42. Куценко О. Д. Общество неравных. Классовый анализ неравенств в современном обществе / О. Д. Куценко.– Харьков, 2000.
43. Лапин Н.И. Социокультурный подход и социетально-функциональные структуры / Н. И. Лапин // Социологическое исследование.– 2000. - №7. – С.3-11.
44. Лібанова Е. М. Трансформаційні процеси, соціальна стратифікація і перспективи становлення середнього класу / Е. М. Лібанова // Економіка і прогнозування.– 2002.– № 2.
45. Маркс К. Манифест Коммунистической партии / К. Маркс, Ф. Энгельс // Маркс К., Энгельс Ф. Избранные сочинения. В 9-ти томах. Т. 3. М., 1985.
46. Маркс К. Социология. Сборник / К. Маркс. [Пер. с нем.]- М.: Канон-Пресс-Ц, 2000.
47. Михельс Р. Демократическая аристократия и аристократическая демократия / Р. Михельс // Социологические исследования.- 1999.- №10; 2000.- №1.
48. Михельс Р. Принципиальное в проблеме демократии / Р. Михельс; [Пер. с нем. А.Н. Малинкина] // Социологический журнал.-№ 3.- 1994.
49. Михельс Р. Социология политической партии в условиях демократии / Р. Михельс // Диалог.- 1990.- №№ 3, 5, 7, 11, 13, 15, 18; 1991.- № 3.
50. Мертон Р. Социальная структура и аномия / Р. Мертон // Социс.- 1992.- №3,4.
51. Мертон Р. К. Социальная теория и социальная структура / Р. К. Мертон // Социс.- 1992.- № 6.

52. Наумова Н.Ф. Социальная политика в условиях запаздывающей модернизации / Н. Ф. Наумова.- Социологический журнал.- 1994.- №1.
53. Орлов А. О среднем классе / А. О. Орлов // Социально-политический журнал.- 1994.- №9,10.
54. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс// THESIS (Теория и история экономических и социальных институтов и систем). Т.1., Вып. 2. Весна 1993.– М.: НАЧАЛА-ПРЕСС.- С.94-122.
55. Подвижность структуры. Современные процессы социальной мобильности.- К.: Институт социологии НАН Украины, 1999.
56. Попова И. П. Новые маргинальные группы в российском обществе (теоретические аспекты исследования) / И. П. Попова // СоцИс.- 1999.- № 7.
57. Посткоммунистические трансформации: векторы, измерения, содержание. Харьков: Харьковский университет, 2004.
58. Процессы социального расслоения в современном обществе / Под ред. З. Т. Голенковой.- М., 1993.
59. Проблемы стратификации российского общества в переходный к рынку период.- Пермь, 1995.
60. Подойницына И. И. Общество открытых классов: Очерки о моделях социальной структуры / И. И. Подойницына.- Новосиб.,1999.
61. Радаев В. В., Шкаратан О. И. Социальная стратификация: учеб. пособие для вузов / В. В. Радаев, О. И. Шкаратан.- М., 1995.
62. Райт Э. О., Костелло С., Хейчен Д., Спрэйг Дж. Классовая структура американского общества / Э. О. Райт, С. Костелло, Д. Хейчен, Дж. Спрэйг // СоцИс.- 1984.- № 1.
63. Райт Э. О. Класс, кризис и государство / Э. О. Райт // Социальная структура общества (Проблемы социально-классовой структуры в западной социологии). Вып. 2.- М.: ИНИОН, 1980.
64. Рывкина Р. В. Советская социология и теория социальной стратификации / Р. В. Рывкина // Постигжение.- М.: Прогресс, 1989.
65. Римашевская Н. М. Социальные последствия экономических трансформаций в России / Н. М. Римашевская // Социс. - 1997. - №6.
66. Руткевич М. Н. О социальной структуре советского общества / М. Н. Руткевич // Социс.- 1999. - №4.
67. Симончук Е. В. Средний класс: люди и статусы / Е. В. Симончук. – К.: Институт социологии НАН Украины, 2003.
68. Смелзер Н. Дж. Социология / Н. Дж. Смелзер.- М.: Феникс, 1994.
69. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / П. А. Сорокин.- М., 1992.
70. Социальная структура и стратификация в условиях формирования гражданского общества в России / Под ред. З. Т. Голенковой.- М., 1995.
71. Социально-стратификационные процессы в современном обществе. Кн. 1,2.– М., 1993.
72. Социально-структурные процессы: объектно-субъектные отношения.- М., 1991.
73. Социальное расслоение и социальная мобильность / Отв. ред. З.Т. Голенкова. - М., 1999.
74. Социальные структуры и социальные субъекты / Под ред. В. А. Ядова.- М.,1992.
75. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад.: В.І. Волович, В. І. Тарасенко, М.В. Захарченко та ін.; Під заг ред В. І. Воловича. – К.: Укр. Центр духовн. культури, 1998.
76. Стариков Е. Н. Маргиналы и маргинальность в советском обществе / Е. Н. Стариков // Рабочий класс и современный мир.- 1989.- № 4.

77. Стариков Е. Н. Новые элементы социальной структуры / Е. Н. Стариков // Коммунист.- 1990.- № 5.
78. Стариков Е. Н. Социальная структура переходного периода (опыт «инвентаризации») / Е. Н. Стариков.- Полис.- 1994.- №4.
79. Стариков Е. Н. Социальная структура переходного общества: «горизонтальный срез» / Е. Н. Стариков // Социс.- 1995.- №4.
80. Теннис Ф. Общность и общество / Теоретическая социология. Антология. [Под ред. С.П. Баньковской]. Т.1. – М.: Книжный дом «Университет», 2002.- С. 216-248.
81. Тихонова Н. Е. Факторы социальной стратификации в условиях перехода к рыночной экономике / Н. Е. Тихонова.- М., 1999.
82. Трансформация социальной структуры и стратификация российского общества / Отв. ред. З. Т.Голенкова.- М., 2000.
83. Українське суспільство: десять років незалежності (соціологічний моніторинг та коментар науковців) / За ред. В. М. Ворони, М. О. Шульги.- К.: Ін-т соціології НАН України, 2001.
84. Флигстин Н. Поля, власть и социальные навыки: критический анализ новых институциональных течений // Экономическая социология.- 2001.- Т. 2.- №4.
85. Хахулина Л. Субъективный средний класс: доходы, материальное положение, ценностные ориентации / Л. Хахулина // Экономические и социальные перемены: мониторинг общественного мнения.– 1999.– № 2 (40).
86. Холодков В. Государственный социализм и образование нового класса в СССР / В. Холодков // Вопросы экономики.- 1992.- № 1.
87. Хоманс Дж. Статус конторских служащих / Хоманс Дж. // СоцИс.- 1993.- № 6.
88. Черныш М. Ф. Социальные институты и мобильность в трансформирующемся обществе.– М.: Гардарики, 2005.
89. Шилз Э. Общество и общества: макросоциологический подход / Э. Шилз // Американская социология. Перспективы, Проблемы. Методы. М.: Прогресс, 1972.- С. 341-359.
90. Шкаратан О. И. Социальные слои в классовой структуре социалистического общества / О. И. Шкаратан, В. О. Рукавишников // СоцИс.- 1977.- № 2.
91. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; [Пер. с англ].- М., 1996.
92. Штомпка П. Социология: Анализ современного общества / П. Штомпка; [Пер. с польск. С.М. Червонной]. – М.: Логос, 2005.
93. Энциклопедический социологический словарь / Общ. ред. Г.В.Осипова.- М., 1995.
94. Ялин В. Ф. Безработица в условиях перехода к рыночной экономике / В. Ф. Ялин.- М., 1993.
95. Янг М. Возвышение меритократии / М. Янг // Утопия и утопическое мышление: антология зарубежной литературы.- М.: Прогресс, 1991.
96. Ярошенко С. Теоретические модели бедности / С. Ярошенко // Рубеж: Альманах социальных исследований.- 1996.- №8-9.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, що проводиться у письмовій формі згідно зазначених питань.

1. Соціальний простір та його структура.
2. Суспільство як соціальна система.
3. Соціальна структура. Індивід і соціальна структура.
4. Соціальні групи та соціальні інститути як елементи соціальної структури.
5. Соціальна диференціація і соціальна нерівність.
6. Причини, наслідки та перспективи соціальної нерівності.
7. Суть і функції соціальної стратифікації. Системні характеристики стратифікації.
8. Роль загальнонаукових методів в дослідженні соціальної структури.
9. Традиційні методи прикладної соціології та їх застосування до вивчення соціальної структури.
10. Специфічні методи аналізу соціальної структури: суб'єктивний метод, метод вивчення репутацій, метод аналізу образів соціальної структури.
11. Соціальний статус, ролі, символи статусів.
12. Знаки і символи соціальної нерівності. Статусна позиція і роль.
13. Статусна стратифікація. Стратифікація ролей у рамках соціального статусу.
14. Статусна неузгодженість.
15. Критерії порівняння статусних позицій.
16. Вимірювання соціальної стратифікації.
17. Методика виміру соціального статусу.
18. Профіль стратифікації.
19. Диференціація доходів. Коефіцієнт Джині.
20. Бідність і нерівність. Концепти андеркласу.
21. Типи стратифікаційних систем.
22. Соціально-демографічна стратифікація.
23. Гендерна стратифікація.
24. Соціально-вікова стратифікація.
25. Соціально-територіальна стратифікація та її фактори.
26. Етносоціальна стратифікація та її загальні принципи.
27. Класова структура та її основні елементи. Класова стратифікація.
28. Соціально-професійна стратифікація. Міжпрофесійна та внутріпрофесійна стратифікація.
29. Теорії еліт як особливий напрям стратифікаційних досліджень.

30. Суть, типи та форми соціальної мобільності. Канали соціальної мобільності.
31. Технологія конструювання соціальної стратифікації: соціальні інститути, потреби та інтереси, соціальна мобільність.
32. Розвиток стратифікаційної теорії від К.Маркса до М.Вебера.
33. Функціоналісти про соціальну стратифікацію (Т.Парсонс, К.Девіс, У. Мур, Л.Уорнер).
34. Теорія соціальної стратифікації і мобільності П.Сорокіна: основні закони, багатовимірність і функціональність стратифікації.
35. Еволюційний підхід до аналізу соціальної стратифікації (Герхард і Дж. Ленські).
36. Неомарксистський напрямок та класова теорія Е. Райта.
37. Неовеберіанський напрямок.
38. Структурація класових відносин Е. Гіденса.
39. Класова система Д. Локвуда. Класова схема Дж.Голдторпа.
40. Постструктуралістський напрям у стратифікаційній теорії (М.Фуко, П.Бурдьє, А.Турен).
41. Підходи Е. Гоулднера до розуміння нового середнього класу.
42. Теорії еліт як особливий напрямок стратифікаційних досліджень (Г. Моска, Р.Мілс, В.Парето, Р.Арон, М.Джилас).
43. Становлення постмодерністського напрямку та перспективи його розвитку (У.Бек, Я.Пакульські тощо).
44. Професія і соціальний клас: дискусії про співвідношення категорій
45. «Старий» («традиційний») і «новий» середній клас. Характеристика сучасного робітничого класу. Сутність концепції «нового класу».
46. Концепція соціального класу П. Бурдьє
47. Соціальна стратифікація у пострадянському просторі
48. Процеси соціальної структуризації в сучасній Україні
49. Особливості розвитку соціальної структури України.
50. Перспективи формування середнього класу в Україні.
51. Соціальна маргіналізація.
- 52.** Соціальна політика в регулюванні процесів стратифікації в Україні.